

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı
Tarih: 5 Temmuz 2023
Sayı: 49

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim gerekçeleri ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Ahmet Vehbi BAKIRLIOĞLU

Manisa Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 7-7-2023	Esas No: 2/1289

2508

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
0 6 Temmuz 2023
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
0 6 Temmuz 2023
No: 4243902

GENEL GEREKÇE

Anayasamızın Çalışma Hak ve Ödevine ilişkin 49.maddesi: Devlet çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır. şeklindedir.

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanuna göre sosyal sigortalar ile genel, sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak; bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılanma yöntemlerini belirlemek; sosyal sigortaların ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

Tarım sektörünün bekleyen en önemli tehlikelerden birisi yaşanan tarım nüfusunun Türkiye Ziraat Odalar Birliği ziraat odalarına kayıtlı çiftçilerin yaş ortalamasının 58,1 olduğunu açıkladı.

Bu yüzden sosyal güvenlik kapsamındaki tarım sigortalısı emekli sayısı artarken, aktif sigortalı sayısı hızla düşmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu istatistiklerine göre 2011 yılında 1.121.797 kişi olan aktif tarım sigortalısı sayısı 2023 yılı mart ayında 490.004 kişiye düşmüştür.

Türkiye’de istihdamın sektörel dağılımı incelendiğinde, tarım sektörünün toplam istihdam içindeki payının azaldığı, 2014 yılında tarım istihdamının toplam istihdam içindeki payı % 21,09 iken, 2020 yılında % 17,59’a gerilediği resmi verilerde yer almaktadır.

Türkiye’de işgücü piyasalarının yapısal sorunlarının başında gelen kayıt dışı istihdam, 2014-2020 yılları arasında kademeli olarak düşmüştür. En fazla kayıt dışılığın olduğu sektör olan tarımda, kayıt dışı istihdam oranı 2020 yılında % 83,5 olarak gerçekleşirken, tarım dışı sektörlerde ise % 19,3 olarak gerçekleşmiştir.

Tarım sektöründeki yüksek kayıt dışı istihdam oranı, hem sektörel bazda hem de sosyal koruma sistemindeki sorunları artırmaktadır.

Tarımsal üretim içerisinde yer alan gençlerin ve kadınların sosyal güvenlik kapsamı dışında kalmaları bu kesimlerin sosyal güvenceden yoksun olmaları özellikle gençlerin köyden şehirlere göçünü hızlandırmaktadır.

Tarım sektöründe kadınlar üretim faaliyetlerinin büyük bir bölümünü küçük aile işletmelerinde “ücretsiz aile işgücü” olarak yerine getirmektedirler ve tarımda çalışan kadınların % 82’sini oluşturmaktadırlar. Sadece % 5’i, sosyal, güvenlik sistemi kapsamındadır. Tarım kesiminde kadınların yaptığı ev dışı iş kırsal yapılanma modelinde ev işinin bir uzantısı olarak görülmekte ve çoğunlukla ekonomik faaliyet sınıfına alınmamaktadır.

Genç ve kadın çiftçilerimizin gerek mülkiyet sorunu gerekse BAĞ-KUR primlerinin yüksek olması sebebiyle sistem dışında kaldıklarını biliyoruz.

Tarım kesiminde sigortalı sayısının yarı yarıya düşmesi, özellikle kadın çalışanların sistem dışında kalması, gençlerin ise çiftçi olarak sisteme dahil olmamaları tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından ciddi bir sorundur.

Türkiye, genç nüfus (15-24 yaş) yoğunluğu açısından dünyada çok az ülkenin sahip olduğu önemli bir potansiyele sahip olup genç nüfustan kaynaklanan imkanlar bakımından demografik fırsat penceresinde bulunduğu belirtilen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan “Ulusal Genç İstihdam Stratejisi 2021 – 2023” belgesinde de bu konuda yapılması gerekenler ortaya konulmuştur.

Tarımsal üretimin devamı ve sürdürülebilir bir tarım politikası için öncelikle işgücü kaynağının iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle gençlerin tarım sektörü istihdamında yer alması, kayıt dışı çalışmanın önüne geçilerek kadınların sosyal güvenceye kavuşturulmaları tarımın geleceği açısından önem arz etmektedir.

Kırsal alanların daha çekici kılınması için tarım sektörünün sürdürülebilir büyümesi teşvik edilerek özellikle gençler ve kadınlar için yeni istihdam olanakları geliştirilmesi gerekmektedir.

Bu kanun teklifi ile kırsalda yaşayan ve tarımsal faaliyette bulunan kadın çiftçiler ile 30 yaş altı genç çiftçilerin tarımsal faaliyette bulunmalarının teşvik edilmesi amacıyla sosyal güvenlik kurumu primlerinin devlet tarafından karşılanması ve kadın çiftçilerin tarımsal faaliyette bulundukları süreleri borçlanarak emekli olmaları amaçlanmıştır.

Bu sayede kırsal alanda yaşayan gençlerin ve kadınların istihdamının artırılmasını hedef alan, onların bilgi becerilerini geliştirecek, bölge ihtiyaçlarını ve yeni teknolojileri içeren programlar, teşvikler ve yeni iş alanları geliştirilecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde değişikliği ile çiftçi kayıt sistemine kayıtlı, kırsalda yaşıyan ve tarım veya orman işlerinde kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan ve 18 yaşından gün almış kadınlar ile 18 yaşından gün almış ve 30 yaşıını geçmemiş erkeklerin tarım sigortalısı sayılmaları ve sigorta primlerinin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından karşılanması, bu madde kapsamındaki sigortalıların emeklilikleri için prim gün sayısının 7200 gün olarak belirlenmesi ve kadın çiftçilerin borçlanarak emekli olmaları sağlanacaktır.

MADDE 2- Bu madde yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Bu madde yürütme maddesidir.

SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 31/05/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 24- 4 üncü madde ile isteğe bağlı sigortalılık hükümleri ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamında sigortalı olmayan; kendi sigortalılıklarından dolayı bu kanunlara göre gelir veya aylık almayan ve çiftçi kayıt sistemine kayıtlı, kırsalda yaşayan ve tarım veya orman işlerinde kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan 18 yaşından gün almış kadınlar ile 18 yaşından gün almış ve 30 yaşını geçmemiş erkekler, örneği Kurumca hazırlanan ve Kurumca belirlenen ilgili muhtarlık, birlik, kuruluş, il veya ilçe tarım müdürlükleri tarafından usulüne uygun olarak düzenlenip onaylanmış belgeleri ile talepte bulundukları tarihten itibaren 4 üncü maddenin (b) fıkrasının 4 üncü bendi kapsamında sigortalı sayılırlar.

Bu madde kapsamındaki sigortalılık; 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi dahil olmak üzere 4 üncü maddeye istinaden sigortalı olarak çalışmaya başlayanların çalışmaya başladıkları tarihten, sigortalılıklarını sona erdirmeye talebinde bulunanların talep tarihinde sona erer. 4 üncü madde kapsamındaki çalışmanın sona ermesi halinde, bu madde kapsamındaki çalışmasının devam etmesi kaydıyla çalışmanın sona erdiği tarihi takip eden günden itibaren bu madde kapsamındaki sigortalılıkları kendiliğinden başlar.

Bu madde hükümlerine tabi sigortalıların iş kazası ve meslek hastalığı sigorta kollarından sağlanan yardımlardan yararlanabilmeleri için iş kazasının olduğu tarihten en az bir gün önce tescil edilmiş olmaları ve sigortalılıklarının sona ermemiş olması şartı aranır. İş kazası ve meslek hastalığı halinde durum, kendilerince veya işverenlerince kolluk kuvvetlerine derhal, Kuruma da en geç üç iş günü içinde bildirilir.

Bu madde kapsamındaki sigortalılar için, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas kazancın alt ve üst sınırı arasında olmak kaydıyla asgari günlük kazancın otuz katının % 34,5'i oranında prim ödenir. Bunun % 20'si malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları, % 12'si genel sağlık sigortası, % 2'si iş kazası ve meslek hastalıkları sigortası primidir.

Bu madde kapsamındaki sigortalıların primlerinin yılda bir veya birden fazla dönem halinde ödenmesini ve ödeme tarihlerini belirlemeye Kurum yetkilidir.

Bu madde kapsamındaki sigortalıların belirlenen günlük kazanca göre ödemekle yükümlü olduğu toplam prim miktarının asgari günlük kazanca göre hesaplanacak miktarı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından Kuruma aktarılır.

Bu madde kapsamında sigortalı olan kadınlar, sigortalı olmaksızın, tarım ve orman işlerinde çalışmış oldukları sürelerin kadınlarda 18 yaşını tamamlanmasından sonraki döneme ait olan kısmı kendilerinin yazılı talepte bulunmaları ve talep tarihinde 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazan. alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın % 20'si üzerinden hesaplanacak primlerini borcun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılarak, borçlandırılan süreleri sigortalılıklarına sayılır.

Sigortalı tarafından borçlanma talebinin yapıldığı tarihten itibaren bir aylık sürenin sonunda borçlanma talebine konu olan prim ödeme gün sayısı kadar olan süre için asgari günlük kazanca göre hesaplanacak miktarı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından Kuruma aktarılır.

Bir ay içinde ödenmeyen borçlanmalar için ise yeni başvuru şartı aranır, Primi ödenmeyen borçlanma süreleri hizmetten sayılmaz. Borçlanma sürelerinin ne şekilde belgeleneceğini belirlemeye Kurum yetkilidir.

Bu madde kapsamındaki sigortalı sayılanlar için yaşlılık almaya hak kazanma açısından bu kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirlenen prim gün sayısı şartı 7200 gün olarak uygulanır.

Bu maddeye göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlandırılma halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi; borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülür. Sigortalılık borçlanması ile aylık bağlanmasına hak kazanılması durumunda, ilgililere borcun ödendiği tarihi takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.

Borçlanılan süreler, uzun vadeli sigorta ve genel sağlık sigortası bakımından; 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalılık süresi olarak değerlendirilir.

Bu madde kapsamındaki sigortalılar ile ilgili olarak bu maddede aksine hüküm bulunmaması kaydıyla bu Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına: ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun Hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

